

Жулева Л.В.

**ВНЕДРЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ, ИНТЕРАКТИВНЫХ МЕТОДОВ И ФОРМ ОБУЧЕНИЯ
НА УРОКАХ УКРАИНСКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ**

Статья посвящена обоснованию целесообразности и эффективности использования инновационных, интерактивных методов и форм обучения на уроках украинского языка и литературы, их роли в самовыражении личности.

Ключевые слова: приемы творческой деятельности, интерактивные методы, умственная деятельность, критическое мышление, мини-учебники, проекты, экспресс-тетради, коллективный поиск.

Zhuleva L.V.

**INTRODUCTION OF INNOVATIVE, INTERACTIVE METHODS AND FORMS OF TEACHING
ON THE LESSONS OF UKRAINIAN LANGUAGE AND LITERATURE**

The article is devoted to the ground of expedience and efficiency of the use of innovative, interactive methods and forms of teaching on the lessons of Ukrainian language and literature, their role in self-expression of personality.

Key words: methods of creative activity, interactive methods, intellectual activity, critical thought, mini-textbooks, projects, express-notebooks, collective search.

УДК 378:81'1:004.738.5

Зубенко Т.В.

ЖАНРОВА ПАНОРАМА ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЇ В НАУКОВІЙ СФЕРІ

Стаття присвячена проблемі становлення жанрової системи Інтернет-комунікації у науковій сфері. Розглядаються особливості її складових з погляду лінгвістики.

Ключові слова: Інтернет-комунікація, жанр, сайт, Інтернет-конференція, вебінар, стаття, форум, чат, наукова сфера.

Однією з важливих проблем сучасного дослідження Інтернет-комунікації з позицій мовознавства є питання належності ресурсів Інтернету до тих, або інших комунікативних жанрів. У лінгвістичних працях останнього часу почасти відображений інтерес дослідників до жанрової панорами Інтернет-комунікації, запропонована низка жанрових типологій у цій комунікативній сфері (О.В. Булдакова, В.П. Захаров, Л.А. Капанадзе, Л.Ф. Компанцева), проводяться дослідження таких жанрів як сайт, Інтернет-конференція, форум, чат з комунікативно-лінгвістичних позицій (С.В. Єлисеєва, Е.С. Майорова, С.А. Матвеева).

Метою нашої статті є дослідження типології жанрів Інтернет-комунікації у науковій сфері. Мовні жанри, що існують у реальній дійсності, використовуються й у віртуальному дискурсі, у якому вони зазнають різних модифікацій. Більш того, не тільки вся жанрова система, що склалася у світовій культурі, впливає на формування мережевих жанрів, але й навпаки: феномен Інтернет-комунікації розвивається настільки активно, що починає впливати на жанрову систему позамережевого спілкування. Користувачі з перших хвилин Інтернет-комунікації визначають її жанрову форму, прогнозують можливу композицію й обсяг. Комфортне перебування в Мережі безпосередньо пов'язане з умінням користувача володіти й орієнтуватися у віртуальній реалізації мовних жанрів [2].

Жанрове розшарування Інтернет-комунікації в її сучасному стані багатогранне й досить суперечливе. Аналітично об'єднавши матеріал основних з існуючих на сьогодні джерел названої проблеми, можна вибудувати таку систему основних Інтернет-комунікативних жанрів у науковій сфері: сайт, електронна пошта (включаючи всілякі розсилки, спам, віруси тощо), синхронні та асинхронні чат й Інтернет-конференція, вебінар, віртуальний щоденник (блог), форум, гостьова книга, дошка оголошень, віртуальний світ, інтерактивні навчальні курси. Безумовно, цей перелік не можна сприймати як закритий.

Запропонована вченою Компанцевою Л.Ф. методика аналізу жанрових форматів Мережі, яку ми також можемо застосувати і до аналізу жанрових форматів і в науковій сфері, ґрунтується на дослідженні таких когнітивно-прагматичних жанротворчих параметрів: комунікативна мета жанру, концепція автора, концепція адресата, подієвий зміст, чинник комунікативного минулого, чинник комунікативного майбутнього і мовне втілення, ситуація спілкування, узус/норма в комунікативно-структурній організації мовних жанрів, комунікативний реєстр дискурсу, опозиція “інформативна – фатична мова”, реалізація в структурі гіпертексту, етнокультурна представленість, використання гіпертекстового візуально-слухового компонента, можливість глобального інтерактивного розвитку жанру [2]. Вчена виділяє такі когнітивно-прагматичні й лінгвокультурологічні особливості жанрової типології Інтернет-комунікації:

- комунікативні цілі мовних жанрів віртуального спілкування можуть бути різними, але всі вони тісно пов’язані з прагматичними установками відвідувачів Мережі, націленими, передусім, на самовираження й самопрезентацію особистості;
- концепція адресата, який займає активну позицію по відношенню до мережевої комунікації й гіпертексту, значуща для всіх віртуальних мовних жанрів. Адресат не тільки визначає своє ставлення до комунікації, але й моделює різні комунікативні стратегії: зеппінг (формування інформаційної палітри перескоками в гіпертекстових посиланнях), блукання Мережею, ігнор (відмова від спілкування з яким-небудь користувачем тощо). Учасники віртуального спілкування, мережеві співтовариства як цілісні комунікативні системи можуть бути осмислені з позицій прагмалінгвістики.

Зупинимося на характеристиці деяких жанрів наукової сфери.

Сьогодні одним з найбільш розповсюджених Інтернет-комунікативних жанрів є сайт, що активно еволюціонує та зазнає постійних трансформацій [3]. На думку вченої Матвєєвої С.А., сайт – це гіпертекстове утворення електронної комунікативної діяльності (твор), що перебуває в постійній динаміці та є реалізованим у сукупності взаємозалежних (тематично, семантично, інтенціонально, фізично) веб-сторінок.

Ми розглядатимемо інтерактивні сайти науковців, створені за Web 2.0 технологіями, що забезпечують організацію Інтернет-спілкування користувачів сайту з його автором та між собою.

Персональний сайт ученого перебуває на периферії наукової й особистісно орієнтованої комунікації та презентує насамперед дослідницький потенціал особистості, рід діяльності, професійний досвід автора.

До числа основних композиційних елементів персонального сайту вченого належать сторінки, що містять інформацію про особистість ученого, його професійну, наукову діяльність, перелік публікацій, координати зв’язку, посилання на сайти інших учених або організацій. Заголовки таких сторінок, як правило, однотипні: вони носять характер, що констатує, є стилістично нейтральними, складаються із одного-двох слів і безпосередньо передають характер інформації, що розміщена на них [3].

Цікавим з погляду способів уведення адресата до особистісного простору автора є наявність на сайті сторінки з особистими, біографічними відомостями. Аналіз показав, що на сторінках, назва яких містить стилістично нейтральні одиниці та конструкції, характерні для офіційно-ділового стилю, автори дотримуються офіційного стилю викладу – інформація, найчастіше, структурована за загальноприйнятими зразками оформлення автобіографії, резюме. Ті ж сторінки, що містять у своїх назвах стилістично марковані елементи або особисті займенники, передають підкреслено особистісний початок інформації. Залучення подібних сторінок до тексту сайту, з одного боку, є своєрідною реалізацією певних психологічних потреб автора, а з іншого – веде до встановлення більш тісного контакту автора й адресата; візуалізація образу співрозмовника веде до встановлення більшої відкритості, дозволяє підвищити рівень довіри до поданої інформації [3].

Одним із невід'ємних компонентів змістоутворення та комунікативної повноти сайту наукової комунікації поряд з тематичною єдністю є організація гіпертексту, що забезпечує тематичне розгортання тексту сайту, надаючи можливість для більш повної комунікативної взаємодії автора з адресатом, що утворює зокрема й певну периферію сайту. Можна говорити про те, що, завдячуючи системі гіперпосилань, текст сайту є багатоаспектним в описі явища як такого і явища серед йому подібних, що веде до розгалуженості наукового змісту тексту сайту. Гіпертекстуальний характер сайту дозволяє зв'язати всі тексти та створити тим самим єдиний макротекст, при цьому читач, вибираючи напрям руху сайтом і системою гіперпосилань, створює свій власний текст.

Однією з найбільш характерних особливостей сучасного персонального сайту вченого є комунікативна спрямованість, що забезпечує певну трансформацію інформаційного простору до комунікативно-інформаційної системи. До структури сайту залучаються компоненти, що характеризуються очевидною комунікативною орієнтованістю. Усі форми комунікації на сайті (*форум, чат, гостьова книга, електронне листування*) забезпечують організацію спілкування на регулярній основі, надаючи відвідувачеві можливість вибору найбільш прийнятних і зручних форм спілкування.

Гостьова книга – розділ сайту, де користувач може залишити свої коментарі, пропозиції та зауваження. Гостьова книга є найбільш зручним способом організації зворотного зв'язку зі стороною, яка сприймає, оскільки фіксує пропозиції, зауваження, будь-які думки про сайт. Ведення автором гостьової книги найчастіше передбачає його публічні відповіді на запитання й репліки читачів. Стимулом для розгортання дискусії з автором сайту нерідко є наявність у повідомленнях відвідувачів комунікативно-означеної інформації, що містить у собі потенціал для дискусійності, обговорювання будь-якого питання [3].

У межах форуму всі учасники дотримуються певної тематики, що, найчастіше, відповідає основній тематичній спрямованості сайту. Список тем, що пропонуються для обговорення, звичайно міститься на головній сторінці форуму. Усі повідомлення зберігаються у вигляді розгалуженого дерева, аналіз якого дозволяє прослідкувати за ходом дискусії в міру її розгортання. Безсумнівно, форум вносить в Інтернет-спілкування додаткові відтінки. По-перше, на відміну від спілкування в реальному часі учасники форуму мають можливість обмірковувати репліки співрозмовників, відповісти на них підготовленими висловлюваннями. По-друге, часова дистанційність відповіді від репліки, можливість її обмірковування дозволяє максимально наблизитися до теми всього форуму, що є неодмінною умовою участі в дискусії.

Чат – текстовий діалог у реальному часі, розмова в Інтернеті. Характерна риса чату в тім, що він за своїми ознаками нагадує полілог в реальному часі, дозволяючи спілкуватися декільком учасникам одночасно, як активним (таким, що безпосередньо беруть участь у бесіді), так і пасивним (які спостерігають за спілкуванням, не приєднуючись до нього). При цьому інформація, що вводиться кожним учасником, відображається одночасно на екранах усіх співрозмовників у реальному часовому режимі. Спілкування в чаті можливе й у формі діалогу – тоді воно проводиться в спеціально відведених місцях – “приватних кімнатах”. Як різновид обміну непідготовленими, спонтанно створюваними писемними висловлюваннями, чат породжує нову форму мовленнєвої взаємодії – писемне розмовне мовлення (Г.Н. Трофімова).

Такий факультативний елемент сайту, як чат, чого й слід було очікувати, найбільш підлягає впливу розмовної мови: проведений аналіз показав близькість процесу спілкування в чаті до процесу спілкування в розмовному середовищі, що знаходить відбиття практично на всіх рівнях мови [3].

Наукові Інтернет-конференції розглядаються як особливий комунікативний жанр, маючий низку специфічних рис, що відрізняють його від інших споріднених жанрів. Вивчення наукових Інтернет-конференцій дозволяє виявити лінгвістичні й психолінгвістичні особливості дискурсу віртуальної комунікації [1].

Що стосується стильової характеристики цього виду комунікації, то наукові віртуальні конференції і наукові конференції в реальному житті об'єднані одним головним функціональним стилем – науковим. Основна функція наукового стилю – інтелектуально-комунікативна, інші функції факультативні. Науковий стиль характерний для інформації, призначеної з метою повідомлення точних відомостей з якої-небудь спеціальної галузі й закріплення процесу пізнання. Найважливіша особливість даного стилю – використання спеціальної термінології [1].

Науковий текст письмово зафіксованої мови віртуальних конференцій, як і усно вимовлена наукова доповідь або лекція, відображають роботу свідомості й адресовані розуму, тому вони повинні задовольняти вимогам логічної побудови й об'єктивності. Логічна послідовність викладу складного матеріалу є одним із стилетвірних чинників цього стилю. По своїй структурі віртуальні наукові конференції близькі до розмовного стилю (непідготовлена наперед мова побутового спілкування), який, у свою чергу, підрозділяється на літературно-розмовний. Важливу роль у розмовному стилі відіграють прийняті норми мовної поведінки і принципи ввічливості [1].

Основною метою віртуальної наукової комунікації виступає не тільки повідомлення нових знань про предмет, а і представлення інформації в незвичайному ракурсі через особовий чинник. Тому стильовими ознаками віртуального тексту є суб'єктивність викладу, емоційність і образність [1].

Віртуальна конференція передбачає високу частку експресії та оцінюючого компонента, які є коментарем, прогнозом або припущенням про можливий результат або поворот обговорюваної проблеми або ситуації, що склалася.

Беручи до уваги весь вищевикладений матеріал, можна зробити такий висновок: до основних Інтернет-комунікативних жанрів у науковій сфері належать сайт, електронна пошта, синхронні та асинхронні чат й Інтернет-конференція, вебінар, віртуальний щоденник, форум, гостьова книга, дошка оголошень, віртуальний світ, інтерактивні навчальні курси, які є показником динамічного парадигмального становлення Інтернет-комунікації. Широкий спектр комунікативних жанрів у науковій сфері надає можливість активізувати спілкування, обмін думками та ідеями між науковцями, студентами і просто зацікавленими особами. Отже, у такому випадку логічно постає завдання дотримання культури наукової мови та мовлення, наукового стилю викладу матеріалу, що може бути предметом нашого подальшого дослідження.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Єлисеєва С.В. Порівняльна характеристика наукових інтернет-конференцій і наукових конференцій в реальному житті /С.В. Єлисеєва [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nevfil/2010_13/13-1.pdf
2. Компанцева Л.Ф. Інтернет-комунікація: когнітивно-прагматичний та лінгвокультурологічний аспекти: Автореф. дис. ... д-ра філол. наук: 10.02.02 [Електронний ресурс] / Л.Ф. Компанцева; НАН України. Ін-т мовознав. ім. О.О.Потебні. – К., 2007. – 36 с. – укр. Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/ard/2007/07klfpla.zip>
3. Матвеева С.А. Сайт як жанр Інтернет-комунікації (на матеріалі персональних сайтів учених): Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.15 [Електронний ресурс] / С.А. Матвеева; Донец. нац. ун-т. – Донецьк, 2006. – 20 с. – укр. Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/ard/2006/06msapsu.zip>
4. Фатурова В.М. Текст як засіб спілкування у Інтернет-середовищі //Вісник Прикарпатського університету. Філософські і психологічні науки (за матеріалами виступів учасників звітно-наукової конференції Прикарпатського університету, 2003, Івано-Франківськ). – Івано-Франківськ: Плай, 2003. – Вип.2. – С.129-133.

Зубенко Т.В.

ЖАНРОВАЯ ПАНОРАМА ИНТЕРНЕТ-КОММУНИКАЦИИ В НАУЧНОЙ СФЕРЕ

Статья посвящена проблеме становления жанровой системы Интернет-коммуникации в научной сфере. Рассматриваются особенности ее составляющих с точки зрения лингвистики.

Ключевые слова: научная сфера, жанр, Интернет-коммуникация, сайт, Интернет-конференция, статья, форум, чат.

Zubenko T.V.

GENRE PANORAMA OF INTERNET COMMUNICATION IN SCIENCE

Article is devoted to formation of the genre system in the Internet communication in science. The features of its components in terms of linguistics.

Key words: scientific field, a genre of Internet communication, web site, online conference, article, forum, chat.

УДК 37: 004

Потапенко М.В., Тверезовська Н.Т.

***МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПАКЕТУ ПРИКЛАДНИХ ПРОГРАМ
MATLAB ПРИ ПРОВЕДЕННІ ЛАБОРАТОРНИХ РОБІТ З ПРЕДМЕТА
“ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АВТОМАТИКИ”***

Розглянуто питання удосконалення навчального процесу шляхом упровадження інформаційних технологій. Обґрунтовано ефективність та результативність використання програмного пакета MatLab при проведенні лабораторних занять з дисципліни “Теоретичні основи автоматики” для студентів аграрних ВНЗ.

Ключові слова: інформаційні технології, лабораторне заняття, пакет прикладних програм.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Стрімке збільшення обсягів навчального матеріалу з одночасними тенденціями щодо зменшення аудиторного часу на його вивчення вимагає пошуку резервів для інтенсифікації навчального процесу. Одним із засобів інтенсифікації навчального процесу є впровадження сучасних технологій навчання, пов'язаних із використанням комп'ютерної техніки. Широке використання в навчальному процесі нових інформаційних технологій є характерною рисою сучасної вищої освіти. Динаміка зміни інформаційних технологій вимагає від викладачів і студентів швидкої адаптації до змін, що відбуваються.

Із загальної практики застосування комп'ютерної техніки в навчальному процесі можна виділити найбільш пріоритетні напрями в її використанні: демонстрація та для моделювання процесів і явищ.

Останній є найбільш важливим при підготовці бакалаврів з енергетики сільськогосподарського виробництва, оскільки дає змогу застосовувати не лише ілюстративну функцію комп'ютерної техніки, але й доповнити заняття віртуальними експериментами, проведення яких у реальних умовах часто є утрудненим у зв'язку з нестачею лабораторного обладнання та приладового забезпечення, а також дасть змогу засвоїти студентам більший обсяг навчального матеріалу.

Однак, для створення спеціалізованої комп'ютерної програми навчальної дисципліни необхідні висококваліфіковані програмісти, а також значні часові і матеріальні ресурси. Тому доцільним є використання готових програмних продуктів з розробкою комплексу задач для конкретного навчального предмета.